

Text Conversion Studies in Writing Education

Ali Göçer^a, Akife Kurt^b

^aErciyes University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Education, Kayseri, Turkey

^bErciyes University, Institute of Education Sciences, Kayseri, Turkey

ABSTRACT

Writing is one of the productive language skills. An individual draws upon various cognitive, emotional, and social elements and presents them through writing. Therefore, writing is functional and valuable. In writing instruction, the aim is for the individual to express oneself accurately, effectively, and fluently in a particular genre of written text. To achieve this, numerous writing strategies, methods, and techniques are introduced. Generating a new text based on an existing one is one of the writing strategies, methods, and techniques emphasized in the Turkish Language Curriculum (2019). In this writing strategy, the source texts considered are listening texts, listening/viewing texts, and reading texts. By using these texts as a basis, individuals create texts of different genres. The primary goal of this writing strategy is to gain experience with different types of texts and enhance individuals' written expression skills. This study aims to guide the writer in acquiring knowledge, raising awareness, and applying text types through writing. The purpose is to leverage the functionality of the writing strategy called "generating a new text based on an existing one." Based on this objective, the relationship between listening/viewing-writing and reading-writing skills is initially addressed. Additionally, information is provided about the writing strategy called "generating a new text based on an existing one." To demonstrate its applicability in Turkish language classes, two different writing activities are designed. The first writing activity focuses on creating a new text based on a listened/watched text, while the second activity involves creating a new text based on a read text. At the end of the study, some recommendations are given for the effective and functional use of this writing strategy.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 25.08.2023

Received in revised form: 18.10.2023

Accepted: 27.12.2023

Available online: 28.12.2023

Article Type: Other

Keywords: Writing education, writing strategy, text, creating a new text based on a text.

© 2023 JIETP All rights reserved

Extended Summary

The main source of language teaching is texts. Texts are created in written or oral form. Each text has its own system. A text possesses value and meaning through its characteristics. The genre of a text is one of the important aspects to be emphasized in writing education. The purpose, form, and content features shape the genre of a text. The purpose, form, and content of a piece of writing determine its genre. The genre of a text is a phenomenon that guides both readers and writers. However, depending on the period, author, different languages, and cultures, the genre can have flexible rules at different levels. A text can be a transformed version of any previously written text. Therefore, there is interaction among text genres. For example, a poem can be produced in the form of a story, and a story can be produced in the form of a poem.

¹ Corresponding author's address: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Turkey
Telephone: 05445155910
e-mail: akifekurt93@gmail.com

Students can use their own emotions, thoughts, and imagination to write texts of different genres based on the texts they read or listen to. To do this, they first need to understand the structure of the text. The writing strategy called "Generating a New Text Based on an Existing Text" allows for the recognition and writing of texts in different genres. This writing strategy is also known as literary transformation or text transformation. It involves an individual rewriting a text in any genre of their choosing without deviating from the topic and main idea. The distinctive feature of this writing strategy is that there are no constraints regarding the genre of the written text. In other words, the emotions, thoughts, imagination, or events addressed in the text are developed, and a new text of a different genre is created through the use of creativity. The aim of this strategy is to improve students' writing skills and creative thinking abilities. During the implementation process, the reading text or the listening/watching text serves as the source text for the task. By engaging in reading-comprehension and listening/watching-comprehension activities with various texts, students can become aware of the specific qualities of the text. Consequently, they can create a text appropriate for the chosen genre. In other words, the emotions, thoughts, situations, or events described in the initial text are brought forth in a different text genre.

The purpose of this study is to promote the use and functionality of the writing strategy called "Generating a New Text Based on an Existing Text" in Turkish language lessons. In this context, a theoretical framework has been established with the headings "The Relationship Between Listening/Watching and Writing" and "The Relationship Between Reading and Writing," as well as "Creating a New Text Based on an Existing Text in Writing Education." Building upon this framework, two writing activities are presented as examples for implementing the respective writing strategy. One of these writing activities focuses on creating a new text based on a read text, while the other centers around creating a new text based on a listened/watched text.

The study is a design research activity that demonstrates the practical application of theoretical knowledge. In this context, a theoretical framework has been outlined for the study, and two writing activities have been designed to exemplify the use of the writing strategy in accordance with this theoretical framework.

Two writing activities have been designed as examples for creating a new text based on an existing text. One of these writing activities aims to create a new text based on a read text, while the other focuses on creating a new text based on a listened/watched text. Through this writing strategy, it is possible to observe the similarities and differences between text genres and develop awareness of text genres. Transforming one text genre into another primarily aims to foster creative work through more open-ended exercises.

Yazma Eğitiminde Metin Dönüştürme Çalışmaları

Ali Göçer^a, Akife Kurt^b

^aErciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kayseri, Türkiye

^bErciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Türkiye

ÖZ

Yazma, üretici dil becerilerinden biridir. Birey; düşünsel, duyuşsal ve toplumsal olarak çeşitli unsurlardan beslenir ve bu unsurları yazma aracılığıyla sunar. Dolayısıyla yazma, işlevsel ve değerlidir. Yazma eğitiminde, bireyin kendini doğru, etkili, akıcı üslupla, belli bir metin türünde yazılı olarak ifade etmesi amaçlanmaktadır. Bunun için birçok yazma stratejisi, yöntemi ve tekniği sunulmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, yazma strateji, yöntem ve tekniklerinden biridir. Bu yazma stratejisinde dinleme metni, dinleme/izleme metni ve okuma metni kaynak metin olarak kabul edilmektedir. Böylece dinlenen, dinlenen/izlenen veya okunan bir metinden hareketle farklı türde metin oluşturulmaktadır. İlgili yazma stratejisinin en önemli amacı, farklı metin türleriyle tecrübe kazanmak ve bireylerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmektir. Daha açık bir ifadeyle yazarın metin türleri hakkında bilgilenmesine, bilinçlenmesine ve yazarak uygulamasına rehberlik etmektedir. Bu çalışmanın amacı, bir metinden hareketle yeni metin oluşturma adlı yazma stratejisinin işlevselliğinden yararlanmaktır. Bu amaçtan hareketle ilk olarak dinleme/izleme-yazma ve okuma-yazma becerileri arasındaki ilişkiye değinilmiştir. İkinci olarak bir metinden hareketle yeni metin oluşturma adlı yazma stratejisi hakkında bilgi verilmiştir. Bu stratejinin Türkçe derslerinde kullanılabilirliğini göstermek üzere iki farklı yazma etkinliği tasarlanmıştır. Yazma etkinliklerinin ilki, dinlenen/izlenen metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yöneliktir. İkincisi ise okunan metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yöneliktir. Çalışmanın sonunda yazma stratejisinin etkili ve işlevsel kullanımı için bazı önerilere yer verilmiştir.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı: 25.08.2023

Düzeltilmiş hali alındı: 18.10.2023

Kabul edildi: 27.12.2023

Çevrimiçi yayımlandı: 28.12.2023

Makale Türü: Diğer

Anahtar Kelimeler: Yazma eğitimi, yazma stratejisi, metin, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma.

© 2023 JIETP Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Dilsel iletişim, birtakım bağlamların duruma uygun dil öğelerinin kullanılması sonucu gerçekleşmektedir. Metinler, bağlama uygun dil kullanımıyla meydana gelir. Dil kullanımı metinler aracılığıyla somutlanır ve dil incelemeleri metinler üzerinden yapılır (Dilidüzgün, 2021). Dilin nasıl kullanıldığı, metinlerin anlamını ve etkisini belirler. Dolayısıyla dilin kullanımı hakkında bilgi sahibi olmak için metinlerin incelenmesi ve anlaşılması gerekmektedir. Metin, belirli bir iletişim bağlamında bir ya da birden fazla birey tarafından sözlü veya yazılı olarak üretilen dil dizgesi bütünüdür (Günay, 2017).

Bilgi aktarımı, duyguların ifadesi, düşüncelerin paylaşımı metinler aracılığıyla gerçekleşir. Yazılı olarak metin üretimi, yazma becerisinde değer kazanmaktadır. Yazma, bir konunun, durumun amacına uygun ve etkili olarak ifade edilmesinde en etkili üretici dil becerisidir. Yazma, bireylerin düşüncelerini organize etme, düşünme, duyguları açığa çıkarma gibi özellikleriyle kişisel ve toplumsal gelişimin temel aracıdır. Yazma isteğinin insanda doğal bir eğilim olduğundan söz eden Özdemir ve Binyazar (2016), bu isteğin kişisel, toplumsal ve uğraşsal zorunluluktan kaynaklandığını belirterek insanın duygularını, düşüncelerini başkasına anlatma ya da dışa vurma isteğinin her tür yazılı anlatım etkinliğinin özünü oluşturduğunu vurgularken Göçer (2018), insanlığın bilgi evrenindeki genişlemenin bir sonucu olarak yazılı kültürle etkileşim kurmasının gerekliliğinden söz etmektedir. Yazma eyleminde bulunan bir kişi düşünme süreçlerinden geçer, özellikle zihinsel ve ruhsal yönlerden kendini farklı bir noktaya taşır. Bu durum, kişinin kendi içsel dönüşümü olarak değerlendirilebilir. Öte yandan yazan kişi, sosyal yaşam içerisinde fark ettiği eksiklikleri, aksaklıkları gündeme getirerek toplumda

yaşayan kişilerin sorumluluğunu üstlenmiş olur. Bu da kişinin çevresini dönüştürmesi olarak düşünülebilir (Atasoy, 2019). Buna göre yazma, bireysel ve toplumsal bir faaliyet olmasının yanında dönüşüm aracı olarak da değerlendirilebilir. Dolayısıyla yazma becerisinin eğitimle geliştirilmesi, bireysel ve toplumsal düzeyde olumlu sonuçlar meydana getirebilir. Yazma eğitimi, metin üzerinden yazma sürecini anlama, farklı edebî türler tanıma, çeşitli yazma stratejilerini uygulama, düzenleme, değiştirme gibi fırsatlar tanımaktadır.

Her metin, ayrı bir yapı (Topçuoğlu Ünal, 2021), bir sistem (Aktaş, 2009) olarak görülmektedir. Metinler iletişim amaçlarına uygun olarak organize edilmektedir. Metinler, farklı iletişimsel amaçlara sahiptir ve bu amaçlar doğrultusunda üretilmektedirler. “Yazının ne amaçla yazıldığı, hangi özellikleri taşıdığı, biçim ve içeriğine dayalı özellikleri onun türünü belirler. Yani yazının taşıdığı ölçütler onun ne tür bir metin olduğunu ortaya koyar” (Karakuş & Karacaoğlu, 2021, s. 165). Örneğin hikâye edici bir metin, sahip olduğu unsurlarla okuyucu bir olay veya durum içine dâhil etmekteyken, bilgilendirici bir metin, açıklayıcı veya tartışmacı anlatım biçimlerini kullanarak düşündürmeyi amaçlamaktadır. Metin türü, yazma eğitiminde önem verilmesi gereken hususlardan biridir. Metnin biçimsel ve içeriksel özellikleri metin türü ile belirlenmektedir (Yaylacık, 2015). Yazma eğitiminde tür hakkında bilinçlenmek, metnin hangi amaçla ve nasıl yazıldığının farkında olmak demektir. Metin türlerinin kendine özgü niteliklerinin bilinmesi metnin alınması ve üretilmesi üzerinde etkilidir. “Öğrenciler okudukları metnin konusundan yola çıkarak kendi duygu, düşünce ve hayâl güçlerini kullanarak farklı türde metinler yazabilirler” (Dilidüzgün, 2019, s. 208). Buna göre bir değiştirme, dönüştürmeden söz edilebilir. Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, bu imkânı sağlayan yazma stratejilerinden biridir. İlgili stratejinin amacı, öğrencilerin yazmaya yatkın oldukları metin türünde hem yaratıcılıklarını hem de yazma becerilerini geliştirmektir (Dilidüzgün, 2019; Özdemir, 2019). Uygulama sürecinde kaynak metin rolündeki bir metnin öğrenciler tarafından okunması veya dinlenmesi/izlenmesi sağlanır. Ardından ilk metinde anlatılan duygu, düşünce ve olayların farklı bir türdeki hedef metinde yeniden yazılması istenir (Özdemir, 2019). Yazma stratejisinin ayırt edici özelliği, yazılacak metnin türüne ilişkin herhangi bir kısıtlanmada bulunulmamasıdır. Demir Atalay’a (2015) göre bu strateji, öğrencilerin farklı yazınsal türler hakkında bilgiye uygulama yoluyla ulaşmasıdır. Böylelikle öğrenciler edebî metin türlerini kavrayarak türler arası farklılığın farkında olacaktır.

Yapılan literatür incelemesi sonucunda bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisini konu alan müstakil çalışmanın olmadığı fark edilmiştir. Bunun yanı sıra literatür incelemesinin derinleştirilmesinin bir sonucu olarak ilgili yazma stratejisi üzerinde bir kavram birliğinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaya konu olan yazma stratejisinin bazı çalışmalarda yetizleme (Göçer, 2012a; Göçer, 2012b; Göçer, 2013; Günay, 2017), bazı çalışmalarda ise yeniden yazma ve edebî dönüşüm (Köktürk, 2007; Atasoy, 2019) adıyla geçtiği anlaşılmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma adlı yazma stratejisinin Türkçe derslerinde kullanımının sağlamak ve işlevselliğinden yararlanmaktır. Bu bağlamda Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) her sınıf düzeyinde kazanılması gereken metin türleri (hikâye edici metinler, bilgilendirici metinler ve şiir) göz önünde bulundurularak “T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular.” ve “T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.” kazanımlarının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Literatür incelemesinin sonucu elde edilen bilgiler ışığında “Dinleme/İzleme ve Yazma İlişkisi”, “Okuma ve Yazma İlişkisi”, “Yazma Eğitiminde Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma Çalışmaları” başlıklarına yer verilerek teorik bir çerçeve meydana getirilmiştir.

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisi herhangi bir edebî türün salt tanımından öteye giderek metni anlama, metinler arasındaki farkı tespit etme, metni dönüştürebilme gibi üstünlüklere sahiptir. İlgili yazma stratejisi birçok becerinin aktif kullanımına imkân tanımakta, kolaylıkla uygulanabilmektedir. Bu gerekçelerle çalışmanın önemli olduğu ve alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Çalışmada oluşturulan teorik çerçeveden hareketle bu yazma stratejisini uygulamaya yönelik iki yazma etkinliği tasarlanmış ve örnek olarak sunulmuştur. Yazma

etkinliklerinin biri, okunan metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya, diğeri ise dinlenen/izlenen metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya dönüktür.

2. Yöntem

Çalışma, teorik bilgilerin pratiğe uygulanabilirliğini ortaya koyan bir etkinlik tasarım çalışmasıdır. Etkinlik tasarım çalışmasıyla eğitim uygulamalarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisi hakkında literatür incelemesi yapılmış ve teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Ardından bu çerçeveye uygun olarak yazma stratejisinin kullanımını örnekleyen iki yazma etkinliği tasarlanmıştır. Etkinlik tasarımında sınıf düzeyi, öğrenme alanı, tema, kazanımlar göz önünde bulundurularak yönerge sunulmuştur. Etkinliğin yönergesinde yazma stratejisinin uygulama sürecine uygun olarak “kaynak metni anlama, kaynak metnin konusunu tespit etme, kaynak metin türünü tespit etme ve kaynak metnin konusundan hareketle farklı türde yeni bir metin oluşturma” adımları takip edilmiştir.

3. Anlama Becerilerinin Yazma Becerisiyle İlişkisi

Dil öğretim sürecinin esas kaynağı metinlerdir (Güneş, 2016). Çağdaş dilbilimsel çalışmalar, iletişim biriminin metin olduğunu göstermektedir. Metinlerle yazılı/sözlü olmak üzere farklı biçimlerde iletişim kurulabilir (Dilidüzgün, 2019). Kaygısız (2018), dil ve edebiyat alanında yapılan eğitimin temel dil becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan beceri odaklı bir eğitim olduğunu ve bu eğitimin metinler üzerinden gerçekleştirilen etkinliklerle sürdürüldüğünü ifade etmektedir. Sever vd. (2011), metinlerin ve metinlere dönük incelemelerin tüm temel dil becerileri için bir uyaran olduğunu belirtmektedir.

Bir dili etkin kullanabilme yetkinliğine sahip olunabilmesi için kazandırılması gereken temel becerilerden biri yazılı anlatım becerisidir. Yazılı anlatım becerisini kazanmak, bireyin günlük ihtiyaçlarını karşılaması, eğitimini devam ettirmesi, başarılı olması, anlama ve anlatma yeteneğini yükselterek insanları anlayan ve insanlar tarafından anlaşılabilir biri olması bakımından önemlidir (Arıcı, 2018). Yazılı anlatım, anlama ve anlatma yeteneğini arttırmaktadır. Yazma pratiği ile düşünceler anlaşılır, derinleştirilir ve etkili bir biçimde aktarılabilir. Yazma becerisi, bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerekli kılarken diğer yandan dinleme, konuşma ve okuma gibi diğer beceri alanlarına yönelik etkinliklerle bütünleşip desteklenmeyi gerektirmektedir (Pilav, 2018). Bir başka deyişle bilginin, tecrübenin ve dilin etkili kullanımını gerekli kılan yazma becerisi; dinleme, konuşma, okuma becerileriyle desteklenmelidir (Göçer, 2016). Nitekim anlama becerisi etkili olan bireyler, hem dinlenen hem de okunan metinlerden faydalanırlar ve bilgi, beceri ve deneyimlerini etkili bir şekilde transfer edebilirler (Göçer, 2017). Çalışmaya konu olan bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisinde dinleme/izleme ve okuma becerileriyle ilişkilidir. Bu nedenle dinleme/izleme ve okuma becerilerinin yazma becerisiyle ilişkisine değinilecektir.

3.1. Dinleme/İzleme ve Yazma İlişkisi

Her birey farklı tecrübelerle, ilgi alanlarına sahiptir. Tecrübelerin, ilgi alanlarının başkalarıyla paylaşılması için yazılı ya da sözlü iletişim kurulmaktadır. İnsanlar, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını anlar, anladıklarını kendi yaşadıklarıyla birleştirerek söz ya da yazıyla başkalarına anlatır. Hayat için gerekli olan bilgi, beceri ve davranışları kazanamamış bireyden bunları başkalarıyla paylaşması veya başkalarına yazıyla aktarması beklenmemelidir (Özbay, 2012).

Günlük hayatta aktif olarak kullanılan dil becerilerinden biri dinleme/izlemedir. Dinleme/izleme, dinlenen veya izlenen bir kişinin konuşmasını veya metnin mesajını anlayabilme, kavrayabilme yetisidir. Başka bir deyişle dinleme, işitilene anlama ve saklama ya da işitilene anlamak amacıyla dikkat harcama (Sever, 2004), önce söylenenler ile sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneği (Temur, 2001) olarak tanımlanmaktadır. Dinleme/izleme becerisi işitme, dikkat kesilme, ilgi kurma, düşünme, ilişkilendirme, yorumlama, anlam kurma, yaratım, paylaşım gibi bilişsel, duyuşsal ve devinsel birçok becerinin etkin kullanılmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Göçer vd., 2022). Buna göre dinleme/izlemenin basit bir bilgi alışverişinin ötesine geçtiğini, bir dizi karmaşık sürecin etkileşimi neticesinde ortaya çıktığı söylenebilir. Dinleme, türlü kaynaklarda bilgi ve kültür birikimi sağlamanın temel kaynaklarından biri olarak yer almaktadır

(Yörük, 1999). Çünkü insanlar çevrelerinde olup biteni dinleyerek öğrenmektedirler. Bu, bireylerin daha geniş bir perspektif edinmesini, evren hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.

Dinleme/izleme ve yazma iletişim sürecinin iki yönünü temsil etmektedir. Bu beceriler, iletişim süreçlerinde karşılıklı olarak birbirini beslemekte ve güçlendirmektedir. Göçer (2016), bir yazılı metnin dolaylı ve dolaysız açıdan ses evreniyle bağlantılı olması gerektiğini belirterek bu savı doğrulamaktadır. Sözlü anlatım, yazı olmadan var olabilir. Fakat yazı, sözlü anlatım olmaksızın varlığını sürdüremez (Ong, 2007). Dinleme becerisi, bireyin yazma becerisinin gelişmesi için gerekli olan en önemli beceri kabul edilir. Dinleme becerisinin gelişimi yazma becerisinin gelişimini etkilemektedir. Dinleme, anlama becerilerinden birini oluşturduğu için anlatmayı etkileyecektir. Dinleme yoluyla bilgi ve izlenimlerini artıran kişi, yazma eylemiyle bunları paylaşımına açacaktır (Özbay, 2005). Bu bağlamda dinleme/izleme becerisi yazma ile doğrudan ilişkilidir. Dinleme/izleme ile kazanılan bilgi ve anlayış, yazma sürecinde kullanılmaktadır. Dinleme/izleme metni kaynak metin niteliğinde olup yazara etkili anlama, duygu, düşünce ve hayâl zenginliği kazanma imkânı sağlamaktadır.

3.2. Okuma ve Yazma İlişkisi

Okuma, basılı veya yazılı işaretleri yorumlama ve adlandırma amacıyla zihnin göz ve ses organlarıyla ortaklaşa yaptığı bir etkinlik, yazılı bir metni gözle izleyip metnin anlamını kavramaktır (Oğuzkan, 1991). “Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Diğer bir tanımla okuma, yazının anlamlı ses hâline dönüşmesidir” (Demirel, 1999, s. 50). Tanımlardan anlaşılacağı üzere okuma, kelimelerin tanınması ve seslendirilmesinden ibaret olmayıp okuma sürecinin birçok bileşenini bir arada kullanmayı gerektirmektedir.

“Okuma becerisi dinleme, konuşma ve yazma arasında bir köprü işlevi kurar. Çünkü dinleme olmadan konuşma, konuşma olmadan okuma; okuma olmadan da yazma becerilerinin gerçekleşmesi mümkün görülmemektedir” (Aydın, 2020, s. 79). Okuma, temel dil becerilerinin taşıyıcısıdır ve bu becerilerin gelişimiyle ilişkilidir. Okuma; dinleme/izleme, yazma ve konuşma becerisinin gelişimini desteklemekle birlikte bu becerilerin gelişiminden etkilenmektedir. Okunan metinlerin içeriğinden hareketle kurulan anlamların, hissedilen duyguların, tasarlanan hayallerin, hatırlanan yaşanmışlıkların, içine girilen ve yoğunlaşılan düşüncelerin sözlü/yazılı olarak paylaşılması tümleşik dil eğitiminin bir gereğidir (Moralı & Göçer, 2022). Tümleşik dil eğitiminde, dil öğrenme süreci okuma, yazma, dinleme/izleme, konuşma olmak üzere dört temel dil becerisinin bir bütün olarak ele alındığı ve bu becerilerin birbirlerine entegre edilebilirliği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla bu beceriler birbirini tamamlamakta ve desteklemektedir.

Okuma ve yazma birbirinden ayrı düşünülmemeyen becerilerdir (Er, 2018). “Okuma ve yazma, temel okuryazarlık becerileri oldukları için ilköğretimden itibaren programlı olarak geliştirilmeye çalışılır. Çünkü okuma bilgi edinmenin, öğrenmenin; yazma ise duygu, düşünce ve deneyimleri başkalarıyla paylaşmanın temel aracıdır” (Karatay, 2011, s. 23). Okuma, bireylere bilgi ve deneyimi paylaşma yeteneği kazandırmaktadır. Okuma, insanoğlunun yegâne sistemli bilgi alma yoludur. Bu bakımdan yazmanın temelinin okumaya dayandığı söylenebilir. Okumayan kişi yeterli birikim kazanamayıp kendini yazıyla etkili bir şekilde ifade edemez (Arıcı, 2018). Okuma ve yazma arasındaki ilişki, bazen birbirini tamamlama şeklinde kendini gösterirken bazen ise sarmallık oluşturmaktadır (Arıcı, 2018). Bu ilişki, dilin yapısının, kurallarının öğrenilmesin ve uygulanmasına katkı sunmaktadır. Göçer (2016), okumayı yazma becerisinin oluşumunda en temel uğraş olarak değerlendirirken İpşiroğlu (2006) okuma ve yazmanın bir bütünü temsil ettiğini ileri sürmektedir. Buna göre okuma, yazmanın ön koşuludur ve bu beceriler kendine özgü özellikleri bulunmasına karşın birbirinden bağımsız düşünülmemektedir. “Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirebilmeleri, her iletişim ortamına uygun etkili ve yeterli metinler oluşturabilmeleri için önce metin yapısını tanımaları gereklidir” (Dilidüzgün, 2021, s. 96). Metnin yapısı, metni meydana getiren unsurları ve bu unsurların metin içinde nasıl organize edildiğini göstermektedir. Bunun için düzenli okuma yapmak, farklı türdeki metinleri incelemek gerekmektedir. Okuma, yazma sürecine rehberlik etmektedir. Okurken metin türlerinin yapı özelliklerini sezebilen öğrenciler aynı türde yazarken belli yapıları meydana getirmeye çalışacaklardır

(Dilidüzgün, 2021). Okuma esnasında metin türünü tanımak, öğrencilere o türün karakteristik özellikleri hakkında bilgi verir. Bu, metnin daha iyi anlaşılması, özelliklerinin kavranmasına yardımcı olabilmektedir. Her iki beceri de bir metindeki işlemleri etkili olarak anlamlandırma çabasını içerir (Göçer, 2016). Bunun bir sonucu olarak okunan metnin türüne benzer veya farklı olarak yazılı metin üretilebilir.

Öğrenciler, çeşitli metinler üzerinde okuma-anlama ve dinleme/izleme-anlama faaliyetlerinde bulunarak metne özgü niteliklerin farkına varabilirler. Böylece seçtikleri metin türüne uygun bir metin yaratabilirler. Okunan, dinlenen veya dinlenen/izlenen metinden yola çıkarak yeni bir metin üretebilmek, yazma yöntem, strateji ve tekniklerinden biridir.

4.Yazma Eğitiminde Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma Çalışmaları

“Bir yazının yazarın amacı doğrultusunda oluşan biçim ve içerik özelliklerine göre dâhil olduğu sınıfa metin türü denir. Her metin türü kendi içinde sezgisel olarak, farklı sosyal ve kültürel amaçları karşılayan farklı bir metin türü altında sınıflandırılmasını sağlayan kendine özgü niteliklere sahiptir” (Martin 1989; akt. Epstein, 2005, s. 351). “Metin türü okuyuculara rehberlik eden, yazarlara rehberlik eden ve değişkenlik gösteren sosyo-kültürel bir olgudur” (Cope & Kalantzis, 1993; Martin, 1989; akt. Epstein, 2005, s. 352).

Metin türü bazı düzeylere, yazarlara, yazınsal dönemlere, farklı dillere ve kültürlere adapte edilebilecek esnek kurallara sahiptir (Derrida, 1992). Kantar (2004) her metnin bir türü olduğunu ve herhangi metnin bu türlerden birine dâhil olmasının ait olması anlamına gelmediğini ifade ederek bu savı desteklemektedir. Derrida’ya göre ‘bir türe dâhil olmak’ kavramı kendi başına türler arasındaki etkileşimleri açıklamaktadır (1992). O hâlde “üretilen her yeni metnin kendisinden önceki metinlerin değiştirilmiş, düzenlenmiş, yorumlanmış yani yeniden yazılmış şekilleri oldukları söylenebilir” (Atasoy, 2019, s. 2). Bu açıdan bakıldığında metinleri, tür ve türün taşıdığı özellikler bakımından kesin sınırlarla birbirinden ayırmak mümkün gözükmemektedir. Yazma ile yeniden yazmanın iç içe olduğunu söyleyen Atasoy (2019), ortaya konan her metnin, daha önceki eserlerin en az birkaç kez yazılıp değiştirilmesi veya kendisinden önce yazılmış pek çok kaynağın tekrar dönüştürülmesi sonucu oluştuğunu ifade etmektedir. Örneğin manzum bir biçimde yazılabilen bir tür, yeri geldiğinde nesir şeklinde üretilebildiği gibi nesir biçimindeki bir tür, manzum olarak üretilebilir (Özbay, 2011). Gariper ve Küçükcoşkun (2007, s. 138-139) yaptıkları bir çalışmada Nazım Hikmet Ran’ın Ferhad ile Şirin adlı tiyatroyu Ferhad ile Şirin adlı halk hikâyesinden, Yusuf ve Menofis adlı tiyatroyu ise Tevrat’tan hareket ederek yeniden yazdığını dile getirmektedir. Benzer şekilde Jeanett Winterson, Zaman Boşluğu adlı eseri Sheakspeare’nin Kış Masalı adlı oyunundan, Margaret Atwood, Cadı Tohumu adlı eseri Sheakspeare’nin Fırtına’dan hareketle yazılmıştır. Bunun yanı sıra La Fontaine’e ait çok sayıda fabl, Yunanlı Aisopos’un masallarının yeniden yazımı sonucu ortaya çıkmıştır. Atasoy (2019), bu konudaki görüşlerini şu ifadelerle özetlemektedir:

Her yazma aslında bir yeniden yazmadır. Yazarların şimdiye kadar ortaya koymuş oldukları yazılı metinler, yazı geleneğini oluşturur. Metin yazarının kendisinden daha önce yazılmış ürünlerden tamamen bağımsız, yazı geleneğinden kopuk bir ürün ortaya koyması imkânsızdır. Dolayısıyla her yazılı ürün kendisinden sonrakini etkiler, ona ışık tutar ve gönderimde bulunur.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yazma yöntem, strateji ve teknikleri çeşitlilik göstermektedir. Bu kazanımların içinde T. 7. 4. 4 ve T. 8. 4. 4 kodlu kazanımlar aynı amaca sahiptir. Her iki kazanımın altında yer bulan yazma stratejileri içinde ‘bir metinden hareketle yazma stratejisi’ mevcuttur. Bu strateji, metinlerarası yazma ile ilişkilidir (Özdemir, 2019). Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma adlı yazma stratejisi, “bireyin bir türe uygun olarak yazdığı metni, konu ve ana düşünceden kopmadan kendi belirleyeceği bir türde yeniden yazmasına denir” (Soysal, 2021, s. 306). Daha açık bir ifadeyle metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal ya da olaylar geliştirilir ve yaratıcılığın kullanımı sonucu farklı bir türde metin oluşturulur (Atasoy, 2019). Bu yazma stratejisi, edebî dönüştürüm (Köktürk, 2007) veya edebî dönüştürme (Gariper & Coşkun, 2007; Atasoy, 2019) şeklinde adlandırılmaktadır. Esas olan bir metnin edebîlik ölçütleri gözetilerek yeniden bir edebî metne dönüştürülmesidir (Köktürk, 2007).

Herhangi bir edebî metnin, figürün, ögenin, motifin, nesnenin ya da varlığın yeni bir anlam ilgisi içerisinde, belli bir amaç doğrultusunda edebî eserin içinde dönüştürülmesi veya edebî esere dönüştürülmesi edebî dönüştürmedir. Edebî dönüştürme, yazarın niyetine bağlı olarak bir düşünce veya hayal sistemi çerçevesinde değişik bir anlam ilgisiyle yeni ve farklı yapıya kavuşturulur (Gariper & Küçükcoşkun, 2007). Gariper ve Küçükcoşkun'a (2007) göre edebî dönüştürme, anlamca dönüştürme ve biçimce dönüştürme olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Anlamca dönüştürmeyi; parodik dönüştürme, estetik dönüştürme, alaycı ve ironik dönüştürme, ideolojik dönüştürme, kişiler seviyesinde dönüştürme meydana getirmektedir. Biçimce dönüştürmeyi ise türe bağlı dönüştürme, motiflerde dönüştürme, olay örgüsünde dönüştürme, dil ve üslup bakımından dönüştürme meydana getirmektedir. Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma adlı yazma stratejisi, tür bakımından dönüştürmeye yakın görülmektedir. Türe bağlı edebî dönüştürmede sanatçının model metnin vücut bulduğu türe bağlı kalma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla edebî metni istediği bir türde yeniden işleyebilir. Türe bağlı dönüştürmede ortaya konan yeni metin, yeni türün özelliklerine göre şekillenir (Gariper & Coşkun, 2007).

Literatürde yetizleme adıyla da anılan bir metinden hareketle yeniden yazma stratejisi, okunan bir metnin temasından hareketle farklı bilim dallarından (tarih, dilbilim, sözbilim, toplumbilim, ruhbilim vb.) yararlanmak üzere bireyden yazılması beklenen çeşitli nitelikteki metin tipini belirtir. Yetizlemenin konusu bir kelime veya bir soru, alıntı olabilir (Günay, 2017). Burada önemle vurgulanan nokta yazının çıkış noktası okunup işlenen metin olmasına karşın ortaya çıkan metin önceki metinden tamamen farklı içerik ve özellikte olabilmektedir (Göçer, 2016). Demir Atalay (2015), söz konusu yazma stratejisinde yalnızca okunan metinden değil dinlenen metinden hareketle de öğrencilerin duygu, düşünce ve hayâl güçlerini kullanarak, olayları genişleterek farklı türde metinler oluşturulabileceğini ifade etmektedir. Bu yöntemin kullanıldığı yazma çalışmalarında önceden üzerinde durulan bir olay, olgu veya konuyla ilgili bütünlüyci çalışmaların yapılması önem arz etmektedir (Göçer, 2019). Dolayısıyla yeni bir metnin yaratımında hem okuma hem de dinleme/izleme metinleri kullanılabilir. Bu çalışma, öğrenme ve öğretme süreçlerinde başvurulabilecek önemli yazma çalışmalarından biridir (Göçer, 2012a). Yetizleme veya edebî dönüştürme adlarıyla anılan yazma stratejisi, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019, s. 46-50) 7 ve 8. sınıf düzeylerinde bulunan "Yazma stratejilerini uygular." kazanımı altındaki "bir metinden hareketle yazma" ile bağlantılıdır. Bu yazma stratejisi bireysel, grupta veya tüm sınıfla gerçekleştirilebilir. Yazma sürecinde hangi tür çalışma tercih edilirse edilsin sürecin başından sonuna değin öğrencilere iyi rehberlik edilmelidir ve çalışmanın amaca uygun şekilde tamamlanmasına özen gösterilmelidir (Göçer, 2016). Coşkun'a (2019) göre uygulama sürecinde kullanılacak metnin konusu, farklı metin türlerinde de kullanılabilir. Göçer (2016, s. 128) ise yetizleme çalışmasında dikkat edilmesi gereken noktaları şu maddelerle özetler:

- Yetizleme, çalışmaları için sınıf ortamında öğrencilerle ön çalışmalar yapılmalı, çalışmaya kaynaklık edecek olan metinle ilgili bilgi verilip öğrencilere dağıtılmalıdır.
- Öğrencilere dağıtılan metin sınıfta okunup üzerinde konuşulmalıdır.
- Okunan metinle ilgili olarak soru cevap tekniği, beyin fırtınası vb. uygulamalarla okunan metinler üzerinde tartışma yapılmasına, özgün fikirlerin ortaya çıkmasına ortam oluşturulmalıdır.
- Yetizlemede yalnızca incelenen metin çerçevesi içinde kalınmaz. Oluşturulacak çalışmanın kaynağı ilgili metindir ancak metindeki düşünce başka bilimsel verilerle desteklenerek öğrencilerden -sınıf düzeyine göre- kanıtlayıcı, betimleyici ya da açıklayıcı nitelikteki metin tiplerine uygun yeni bir metin üretmeleri istenir.
- Çalışmanın her aşamasında etkinliğe başlamadan önce açıklayıcı yönergeler verilmelidir.
- En son olarak verilen yönergeyle okunan metin ve yapılan tartışmalardan hareketle öğrencilerden yazılarını yazmaları, yeni bir metin oluşturmaları istenmelidir.

Bir metin türünü başka bir metin türüne dönüştürme, daha çok serbest çalışmaları hedeflemekle beraber metni yaratıcı çalışmaları destekleyici bir araç olarak kullanmayı amaçlamaktadır (İpşiroğlu, 2006). Söz

konusu yazma stratejisi, öğrencilerin eğilimlerinin olduğu metin türünü tespit ederek yazmaya yetenekli oldukları metin türünde gelişmelerini sağlamak için yapılmaktadır (Demir Atalay, 2015; Soysal, 2021). İlgili yöntemde öğrenci farklı yazma yeteneklerini keşfedecek ve yaratıcı yazma becerilerini kullanarak yazma zevkini artıracaktır (Gündüz & Şimşek, 2019). Bunun yanı sıra bir düşüncenin farklı metin türlerinde yazılabileceğini göstererek motive olacaktır (Coşkun, 2019).

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yönelik yazma çalışmasına örnek oluşturmak üzere iki yazma etkinliği tasarlanmıştır. Bu yazma etkinliklerinden biri okunan metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya, diğeri ise dinlenen/izlenen metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya dönüktür. Tablo 1’de dinleme/izleme metninden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yönelik yazma etkinliği sunulmuştur.

Tablo 1. Dinleme/izleme metninden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yönelik yazma etkinliği

Ders: Türkçe

Sınıf Düzeyi: 7. Sınıf

Tema: Okuma Kültürü

Öğrenme Alanı: Yazma

Kazanımlar: T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular.

Not alma, özet çıkarma, serbest, kontrollü, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden hareketle yazma ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.

T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.

Kullanılan Yazma Stratejisi: Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma

Etkinliğin Yönergesi: EBA Kısa Film Yarışmasında ‘En İyi Film’ kategorisinde birinci seçilen ‘Sonuç’ adlı film (https://www.youtube.com/watch?v=ov2tRWTOHtc&ab_channel=HakanS%C3%BCmer) öğrencilerle paylaşılır. Öğrencilerden bu dinleme/izleme metnine yönelik konu tespitinde bulunmaları beklenir. Metinde verilen mesaj, duygu hakkında tartışılır. Bu aşamadan sonra öğrencilerin metindeki konu, duygu veya düşünceden hareketle yeni bir metin türü kaleme almaları istenir. Burada herhangi bir tür sınırlamasına gidilmez. Dinleme/izleme metni yalnızca kaynak metin olarak kullanılır. Yazma sürecinin sonunda öğrenciler tarafından yazılan farklı türdeki metinler (şiir, anı, masal, deneme, broşür, dilekçe vb.) sınıfta, blogda veya panoda paylaşılır.

Tablo 2’de okuma metninden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yönelik yazma etkinliği sunulmuştur.

Tablo 2. Okuma metninden hareketle yeni bir metin oluşturmaya yönelik yazma etkinliği

Ders: Türkçe

Sınıf Düzeyi: 7. Sınıf

Tema: Duygular

Öğrenme Alanı: Yazma

Kazanımlar: T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular.

Not alma, özet çıkarma, serbest, kontrollü, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden hareketle yazma ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.

T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.

Kullanılan Yazma Stratejisi: Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma

Etkinliğin Yönergesi: Gülten Dayıoğlu’na ait “Kangurular Ülkesi Avustralya’ya Yolculuk” isimli gezi yazısı türünde metin öğrenciler tarafından okunur. Okuyucu tarafından metnin konusu tespit edilir, metnin uyandırdığı duygu ve düşünceler dile getirilir. Ardından öğrencilerden ilgili metinden yola çıkarak farklı türde metin yazmaları istenir. Öğrenciler, aynı türde metin yazmaya zorlanmaz. Okuma metni, bu yazma etkinliği için kaynak durumundadır. Yönergelere uyan öğrencilerin yazım sürecini tamamlaması sonucu yazdıkları metinler (şiir, anı, masal, deneme, broşür, dilekçe vb.) sınıfta, blogda veya panoda paylaşılır.

Tablo 1 ve Tablo 2’de yer verilen yazma etkinlikleriyle edebî dönüştürüm çalışmalarına örnek olması amaçlanmaktadır. Söz konusu çalışmalar, Türkçe öğretmenleri tarafından değiştirilebilir ve zenginleştirilebilir.

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yazma ediminde birçok bilginin birlikte kullanılması gerekmektedir. Bir metin, diğer metinlerden soyutlanarak meydana getirilmez (Günay, 2007). Çünkü bir metin, değerini ve anlamını başka metinlerle olan etkileşimle elde eder (Ögeyik, 2008). İpşiroğlu’nun (2006) deyişle yazınsal metinlerle yapılan çeşitli yazma aktiviteleri, yeni metinlerin kurgulanmasına kapı araladığı gibi zaman zaman orijinal metinle ilgisi bulunmayan yepyeni metinler meydana getirebilmektedir. Bir metin türünden başka bir metin türüne dönüşüm çalışmaları çeşitli biçimlerde sürdürülebilir. Gazetede bir haber ya da bir olay farklı biçimlerde anlatılabilir. Bunun örneklerinden birini Ferit Edgü, ‘Ders Notları’ adlı eserinde verirken bir başka örneğini Maxim Gorki’nin ‘Ana’ adlı romanını oyunlaştıran Brecht vermektedir.

Çalışmaya konu olan bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisinin amacı farklı türlerde metinler yazma deneyimi kazandırarak öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini desteklemektir (Coşkun, 2019). Bu yazma stratejisi aracılığıyla metin türleri arasındaki benzerlik ve farklılığı görmek, metin türlerine ilişkin bilinçlenmek mümkündür.

Alanyazında bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma adlı yazma stratejisi üzerine yapılan sınırlı sayıda ulusal çalışmaların olduğu tespit edilirken uluslararası çalışmalarla karşılaşmamıştır. Ulusal çalışmalardan ikisi Göçer’e (2012a, 2012b) aittir. Çalışmalarda hedef kitlenin tamamını Türkçe öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla meydana getirdiği metinlerdeki artgönderim ve öngönderim unsurlarının kullanımı (Göçer, 2012a), Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmaları sonucu yazdıkları metinlerin metinlerarasılık açısından incelenmesi (Göçer, 2012b) ve bu adayların yazma eğitimi dersi kapsamında yetizleme çalışmasıyla hazırladıkları metinlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen adayları tarafından hazırlanan metinlerin metinlerarasılık ölçütlerini karşıladığı fark edilmiştir. Gariper ve Küçükcoşkun (2007) ,“Nazım Hikmet’in Ferhad ile Şirin ve Yusuf ile Menofis Adlı Tiyatro Eserlerinde Yeniden Yazma ve Edebî Dönüştürme” başlıklı çalışmalarında Nazım Hikmet Ran’a ait Ferhad ile Şirin adlı tiyatroyu Ferhad ile Şirin adlı halk hikâyesinden, Yusuf ve Menofis adlı tiyatroyu ise Tevrat’tan yola çıkarak yeniden yazdığını öne sürmüştür. Gariper ve Küçükcoşkun (2007) bu çalışmayla yeniden yazma ve edebî dönüştürme kapsamında teorik çerçevenin uygulanabilirliğini ortaya koymuştur. Benzer bir örneğe Köktürk’ün (2007), “Mustafa Necati Sepetçioğlu’nun Yaratılış ve Türeyiş Destanı’nda Yeniden Yazma ve Edebî Dönüştürüm (Metinlerarası İlişkiler)” isimli çalışmasında rastlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bilgiye göre Göç, Türeyiş, Şu, Ergenekon, Oğuz Kaan, Yaratılış ve Bozkurt adlı Türk destanları kaynak metin olarak kullanılmış, yeniden yazma ve edebî dönüştürüm yoluyla Yaratılış ve Türeyiş adında bir eser meydana getirilmiştir. Buna göre Köktürk (2007) ve Gariper ve Küçükcoşkun’un (2007) çalışmaları bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaya imkân tanındığını doğrulayabilir. Öte yandan yazma yöntem ve tekniklerini ele alan çalışmalar incelendiğinde Dinç ve Topçuoğlu Ünal’ın (2020) çalışması dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarından biri, Türkçe öğretmenlerinin yazma yöntem ve tekniklerinden en çok not alma ve yaratıcı yazmayı kullandıkları, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yazma yöntemini daha az kullandıkları yönündedir. Diğer taraftan Bilgin (2018), Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2019) mevcut yazma yöntem, tekniklerinden nasıl yararlandıklarına yönelik araştırma yapmıştır. Bu araştırmanın sonucunda Türkçe öğretmenlerinin örnek metinlere erişim açısından en uygun gördükleri yazma yönteminin bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma olduğu anlaşılmıştır. Buna karşın gözlemlenen öğretmenlerin bu yazma yöntemini oldukça az kullandıkları saptanmıştır. Bu sonuçlar, öğretmenlerin öğretim programındaki yazma yöntemlerini ne kadar kullandıkları hakkında önemli bir bilgi sunmaktadır. Bu yazma yönteminin neden az kullanıldığını anlamak başka bir araştırmanın konusu olabileceğini düşündürmüştür.

Literatürdeki bilgilerden ve yapılan çalışmalardan hareketle Türkçe derslerinde öğrencilerin metin türüne yönelik farkındalık geliştirmeleri ve bu farkındalıkla metin üretebilmeleri için edebî dönüştürüm etkinliklerinden yararlanabilecekleri söylenebilir.

- Yazma eğitiminde bir metinden yola çıkarak yeni bir metin oluşturma isimli yazma stratejisinin hem sınıf içinde hem de dışında kullanımına yönelik etkinlikler tasarlanabilir.
- Söz konusu yazma stratejisini kapsayan yazma etkinlikleri ekran okumaya, ekran yazmaya teşvik edecek şekilde düzenlenebilir.
- Bir metinden yola çıkarak yeni bir metin oluşturma stratejisinin kullanıldığı çalışmalarda dinleme, dinleme/izleme ve okuma metinlerinden ayrı ayrı yararlanarak temel dil becerilerinin bütünlüğü ilkesinden etkin olarak yararlanılabilir.
- Wappad, OpenOffice Writer, Inkitt gibi yazma uygulamalarındaki niteliği artırmak amacıyla bu dijital ortamlarda öğrencilere yetizleme çalışması yaptırılabilir.
- Yetizleme çalışmaları şiir, hikâye gibi türlerle sınırlandırılmayıp gazete, dergilerdeki yazılar veya sinema, tiyatro metinleri kullanılarak yazma çalışmalarının kapsamı genişletilebilir.

Kaynaklar

- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 39, 187-200. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2878/39638>
- Arıcı, A. F. (2018). *Okuma eğitimi* (Geliştirilmiş 4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Atasoy, A. (2019). *Metin değiştirimi bağlamında Türkçe öğretmeni adaylarının yeniden yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Tez No. 602884) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Atasoy, A., & Temizkan, M. (2022). Metin değiştirimi bağlamında Türkçe öğretmeni adaylarının yeniden yazma becerilerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 306-332. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1112451>
- Aydın, E. (2020). Okuma eğitiminde dikkat. M. Kaya & M. N. Kardaş (Ed.). *Okuma eğitimi içinde* (ss. 79-97). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bilgin, S. (2018). *Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim Türkçe (6-8. Sınıflar) öğretim programında yer alan yazma yöntem ve tekniklerini uygulama* (Tez No. 515703) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Coşkun, H. (2019). Metin yazma yöntem ve teknikleri. M. N. Kardaş & R. Koç (Ed.). *Türk dili I: Yazma eğitimi içinde* (ss. 186-222). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demir Atalay, T. (2015). Yazma becerisi açısından örnek bir kitap incelemesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 54, 727-777. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2893/40187>
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. MEB Basımevi.
- Derrida, J. (1992). The law of genre. D. Attridge (Ed.). *Acts of literature* in (pp. 221-252). Routledge.
- Dilidüzgün, Ş. (2010). *Metin dilbilim ve Türkçe öğretimi uygulamalı bir yaklaşım*. Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metin dilbilim ve Türkçe öğretimi-uygulamalı bir yaklaşım*. Anı Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2019). Yazma becerisinin önemi. N. Bayat (Ed.). *Yazma ve eğitimi içinde* (ss. 187-222). Anı Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2021). *Süreç ve tür odaklı okuma ve yazma eğitimi* (2. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Dinç, A., & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Türkçe öğretmenlerinin yazma yöntem ve tekniklerini kullanma durumları. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 373-389. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.43522>
- Epstein-Jannai, M. (2005). Writing to learn: constructing the concept of genre in a writing workshop. In *Effective Learning and Teaching of Writing* (pp. 349-365). Springer, Dordrecht.
- Er, O. (2018). Okuma kültürü. S. Alyılmaz & B. Ürün Karahan (Ed.). *Okuma eğitimi içinde* (ss. 55-71). Anı Yayıncılık.
- Gariper, C., & Küçükcoşkun, Y. (2007). Nazım Hikmet'in Ferhad ile Şirin ve Yusuf ile Menofis adlı tiyatro eserlerinde yeniden yazma ve edebî dönüştürme. *Nevin Önberk Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri I*. Ankara.
- Göçer, A. (2012a). Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla oluşturdukları metinlerde öngönderim ve artgönderim kullanımının görünümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(1), 241-253. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4774/65741>
- Göçer, A. (2012b). Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla oluşturdukları metinlerin metinlerarasılık: Dilsel metinlerin kullanımı açısından incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1) 184-195. https://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/ali_gocer_turkce_ogretmen_adaylari_yetizleme_calismalari.pdf
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin yazma eğitimi dersinde yetizleme çalışması ile oluşturdukları metinlerin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 198, 5-26. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442199>
- Göçer, A. (2016). *Yazma eğitimi* (2. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A. (2017). *Öğrenci merkezli-etkileşimli-metin işleme ve çözümlene süreçli Türkçe özel öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A. (2018). Temel dil becerilerinin birbirleriyle ilişkisi ve bireyin anlam evreninin oluşumu ve gerçek yaşam becerileri açısından önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 40-50. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/04a.ali_gocer.pdf
- Göçer, A. (2019). *Yazma eğitimi* (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A. (2019). *Türkçe öğrenme ve öğretim yaklaşımları* (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A., Moralı, G., & Kurt, A. (2022). Dinleme becerisinin geliştirilmesi. A. Göçer & G. Moralı (Ed.). *Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak uzaktan öğretim içinde* (ss. 247-283). Kimlik Yayınları.
- Günay, V. D. (2017). *Metin bilgisi* (5. Baskı). Papatya Bilim Üniversite Yayıncılığı.
- Gündüz, O., & Şimşek, T. (2019). *Anlatma teknikleri II: Uygulamalı yazma eğitimi el kitabı* (4. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kantar, D. (2004). Tür üzerine kavramsal bir tanımlama denemesi. *Dil Dergisi*, 123, 7-18. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/780683>
- Karakuş, N., & Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Metin türleri. M. N. Kardaş (Ed.) *Yazma eğitimi* (ss. 165-181) içinde. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi içinde* (ss. 21-43). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kaygısız, Ç. (2018). Okuma eğitiminde metin yapısı farkındalığı: Bilgilendirici metin örneği. *Turkish Studies*, 13(4), 823-840. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12868>

- Köktürk, Ş. (2007). Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Yaratılış ve Türeyiş Destanı'nda yeniden yazma ve edebî dönüştürüm (metinlerarası ilişkiler). *Erdem*, 49, 267-288. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erdem/issue/43894/540499>
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara.
- Moralı, G., & Göçer, A. (2022). Okuma becerisinin geliştirilmesi. A. Göçer & G. Moralı (Ed.). *Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak uzaktan öğretimi içinde* (ss. 185-211). Kimlik Yayınları.
- Oğuzkan, F. (1991). Okuma öğretimi. B. Özer (Ed.). *Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ong, W. J. (2007). *Sözlü ve yazılı kültür: Sözüün teknolojileşmesi* (4. Baskı). Sema Postacıoğlu Banon (Çev.). Metis Yayınları.
- Ögeyik, M. C. (2008). *Metinlerarasılık ve yazın eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2005). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Akçağ Yayınları.
- Özbay, M. (2011). *Anlama teknikleri I: Okuma eğitimi*. Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2012). *Anlama teknikleri II: Dinleme eğitimi* (3. Baskı). Öncü Kitap.
- Özdemir, E., & Binyazar, A. (2016). *Yazmak sanatı*. Fom Kitap.
- Özdemir, S. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının yazdıkları metinlerde metinlerarası ilişkiler. 3. *Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS2019)*. 49-54. <https://acikerisim.bartın.edu.tr/handle/11772/2775>
- Pilav, S. (2018). Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin yazma becerisine yönelik algıları. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 10(1), 109-125. <https://dieweltdertuerken.org/admin/files/issues/1025-4240-1-PB.pdf>
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sever, S., Kaya, Z., & Aslan, C. (2011). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Tudem Yayınları.
- Soysal, T. (2021). Yazma yöntem ve teknikleri. İ. Yavuz Öztürk & Muhammet Memiş (Ed.). *Yazma eğitimi içinde* (ss. 291- 311). Nobel Yayıncılık.
- Temur, T. (2001). *Dinleme becerisi-konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu Türkçe 1-8*. Nobel Yayınları.
- Topçuoğlu Ünal, F. (2021). Metin türleri ve öğretimi. İ. Yavuz Öztürk & Muhammet Memiş (Ed.). *Yazma eğitimi içinde* (ss. 211-229). Nobel Yayıncılık.
- Yaylacık, E. (2015). *Metin yapısı öğretiminin ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin tartışma metni yazma becerilerine etkisi*. (Tez No. 426426) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi], Ulusal Tez Merkezi.